

Afdækning af litteracitet

.....
Tekst- og opgavesamling B

Bosnisk

.....

Til elever, der læser og skriver på
bosnisk som stærkeste sprog

Introduktion

Denne tekst- og opgavesamling anvendes sammen med samtaleark, Spor B.

Tekst- og opgavesamlingen indeholder **tre tekster**:

- Tekst 1: Løven og ræven
- Tekst 2: Skorpionen – et spindeldyr med brod
- Tekst 3: Søvn

Materialet til hver tekst består af **tre dele**:

1. Selve teksten
2. Elevens svarark med spørgsmål til teksten
3. Rettevejledning til tekstens spørgsmål.

Information om **valg af tekst** til eleven finder du i **samtaleark B**.

Anvendelse af tekst- og opgavesamling

Print tekst, elevens svarark og rettevejledning enkelt-sidet og i farver. Giv eleven teksten og elevens svarark og hav selv rettevejledningen liggende foran dig, mens eleven læser teksten og løser opgaverne, så du løbende kan notere elevens svar.

Giv gerne tolken kopier af tekster og elevens svarark, både på dansk og på elevens sprog.

Instruktionerne til, hvordan du gennemfører opgaverne i forbindelse med teksterne, finder du i samtalearket til Spor B.

Skriv elevens svar på opgaverne i dette materiale. Vær opmærksom på, at svarfelterne, f.eks. "Ja" og "Nej", kommer i en anden rækkefølge på elevens svarark, hvis der er tale om et sprog med læseretning fra højre til venstre.

Om oversættelserne

I nogle tilfælde bruges forskellige variationer af det samme sprogs skriftsprog i forskellige lande eller i forskellige

dele af et land. Hvis der findes et officielt standardskriftsprog, er dette anvendt i oversættelserne af de tre tekster.

Tekst 1: "Løven og ræven"

Lav i lisica

Ležao je lav u svojoj pećini.

Ležao je tu i danju i noću.

Iz pećine se čulo samo njegovo umorno rikanje.

– On je bolestan, pomislile su životinje i bilo im ga je žao.

Ulazile su u lavovu pećinu sa malim poklonima.

Ali lisica nije ušla.

Lav ju je pitao umiljatim glasom:

– Zašto i ti ne uđeš, drugarice moja? Svi ostali su bili ovdje.

– Mislila sam da dođem, reče lisica, ali sam vidjela tragove i uplašila sam se. Svi tragovi vode u tvoju pećinu ali ni jedan trag ne vodi iz pećine. Zato bih radije ostala ispred.

Billede: I-K. Eriksson.

Tekst: K. Aronsson & S. Ottosson, Min läsebok. 1993. Bearbejdet.

Tekst 1: "Løven og ræven" - Elevens svarark**"Lav i lisica" - pitanja**

Odgovori na sljedeća pitanja sa **Da** ili **Ne**.

Da Ne

1. Da li je lav sve vrijeme bio u svojoj pećini?
2. Da li je lisica ušla kod lava?
3. Da li je lisica dala lavu poklone?
4. Da li je lav pojeo ostale životinje?

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

5. Da li možeš svojim riječima da ukratko ispričaš o čemu se radi u ovom tekstu?
6. Da li misliš da je lav bolestan? Objasni zašto tako misliš?
7. Da li je lisica pametnija od ostalih životinja? Objasni zašto tako misliš?
8. Da li misliš da je ova priča poučna? Objasni zašto tako misliš?

Tekst 1: "Løven og ræven" - Rettevejledning

Teksttype: Skønlitterær, fortællende tekst (fabel).

Billedet kan fremme fortolkningen af den implicite information i teksten. For at forstå historien, må læseren være i stand til at læse mellem linjerne. Fablens morale udtrykkes ikke i teksten.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Var løven i sin grotte hele tiden?	X		☐	☐
2	På linjerne	Gik ræven ind til løven?		X	☐	☐
3	Mellem linjerne	Gav ræven løven gaver?		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Havde løven ædt de andre dyr?	X		☐	☐

Kommentarer:

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbne spørgsmål

Formålet med de åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

Spørgsmålene stilles og besvares mundtligt.

6. (Mellem linjerne) Tror du, at løven var syg? Hvordan kom du frem til det?

Kommentarer:

7. (Mellem linjerne) Var ræven klogere end de andre dyr? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

8. Tror du, man kan lære noget af den her fortælling? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål bag linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod"

Škorpija – paukolika životinja sa žalcem

U toplim krajevima nije pametno stavljati prste u male otvore zidanih ograda ili među kamenje. Trebalo bi također istresti obuću koja duže vrijeme nije korišćena. Možda se nešto u njoj nalazi. Škorpije ne vole svjetlost nego se sklanjaju u rupe i tamna skloništa u toku dana. Škorpije žive u toplim zemljama širom svijeta, ali se rijetko kad vide.

Ubodom ubijaju svoj plijen

Škorpije mogu da budu jako otrovne, iako većina vrsta za nas ljude nisu smrtonosne. Dostižu od jednog do dvadeset centimetra dužine, ovisno od vrste kojoj pripadaju, ali sve imaju otrovni žalac na kraju repa. Kad škorpija ubija plijen, ona podigne rep iznad leđa i ubode plijen, koji drži kliještima. Uplašena škorpija se brzo okreće u krug kako bi sve vrijeme usmjeravala žalac ka neprijatelju.

Škorpija noću lovi velike paukove i druge sitne insekte. Opipava kliještima, stišće svoj plijen i zatim ga ubija svojim otrovnim žalcem.

Fotografi: Wikimedia Commons.
Tekst: K. Åström, Boken om världen. 2001.

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod" - Elevens svarark**"Škorpija" - pitanja**

Odgovori na sljedeća pitanja sa **Da** ili **Ne**.

Da Ne

1. Da li škorpije vole tamu?
2. Da li *sve* škorpije mogu da ubiju ljude?
3. Da li su sve vrste škorpija iste veličine?
4. Da li škorpija ulovi svoj plijen kliještima?

Odgovori usmeno na sljedeća pitanja.

5. Da li možeš svojim riječima da ukratko ispričaš o čemu se radi u ovom tekstu?
6. U tekstu o škorpiji piše da bi trebalo istresti obuću. Šta misliš zbog čega? Možeš li reći kako to misliš?

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod" - Rettevejledning

Teksttype: Beskrivende faktatekst.

Billedet kan skabe en vis forforståelse. Informationen i teksten er primært udtrykt eksplicit, men det kræver, at elever læser mellem linjerne for at kunne besvare de åbne spørgsmål. Teksten indeholder nogle emnespecifikke ord.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Kan skorpioner lide mørke?	X		☐	☐
2	På linjerne	Kan alle skorpioner slå mennesker ihjel?		X	☐	☐
3	På linjerne	Er alle skorpionarter lige store?		X	☐	☐
4	På linjerne	Fanger skorpionen sit bytte med kløerne?	X		☐	☐

Kommentarer:

Spørgsmålene 5-6 stilles og besvares mundtligt.

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbent spørgsmål

Formålet med det åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

6. (Mellem linjerne) I teksten om skorpionen står der, at man bør ryste sine sko. Hvorfor tror du, at man bør gøre det? Kan du fortælle, hvorfor du tror det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 3: "Søvn"

San

Svakome je potrebno spavanje, kako ljudima tako i životinjama. Ali, zašto je to tako? Čak ni istraživači nemaju odgovor na ovo pitanje. Ili, šta se dešava kada spavamo? Potrebno nam je spavanje – u to nema sumnje. Bez sna umiremo.

San je vrsta odmora, mada ne primjećujete šta se događa oko vas. Na neki način, možete reći da ste nespješni dok spavate. Međutim, niste tako duboko nespješni da se ne bi mogli probuditi.

Ciklus sna

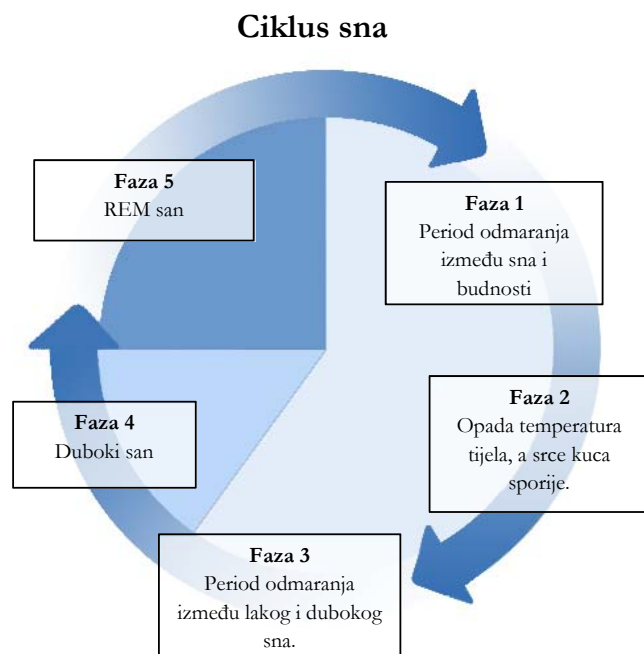
San se sastoji od povratnih ciklusa, koji su dugi oko 90 minuta. Svaki ciklus sna se sastoji od pet faza, vidite dijagram o ciklusu sna.

REM san i duboki san

Peta faza se naziva REM (Rapid Eye Movement – „Brzo kretanje oka”) san. Naše oči se tada brzo kreću i ovo se dešava kada sanjamo. REM san je površan, što znači da ne spavamo tako duboko. REM san se vraća svakih 90 minuta i traje otprilike četvrtinu ukupnog vremena sna. Jedna od drugih faza je duboki san. To je kada se naša tijela okrepljuju, a mi sve lakše učimo nove stvari. Tokom dubokog sna, učvršćuje se znanje, tako da se lakše pamti.

Nadoknađivanje spavanja

Ako ostajete budni do kasno, lako je pretpostaviti da vam je potrebno da spavate dvaput duže sljedeće noći. Međutim, nije tako. Naša tijela sasvim dobro nadoknađuju izgubljeni san. Kada niste dovoljno spavali, nadoknađićete to tako što će te spavati dubljim snom.

Tekst 3: "Søvn" - Elevens svarark

"San" - pitanja

Koje tvrdnje su u skladu sa onim što je napisano u tekstu "San"? Označi jednu kockicu sa Da ili Ne nakon svake tvrdnje.

Da Ne

1. Istraživačima je poznato zašto je ljudima potreban san.
2. Spavamo površno tokom REM sna.
3. Sanjamo tokom većeg dijela noći.
4. Lakše je biti probuđen prije REM sna nego nakon REM sna.

Dovrši rečenicu obilježavanjem kockice pored odgovora za koji misliš da je tačan. Možeš označiti samo jednu kockicu.

5. Ako si premalo spavao jednu ili dvije noći ...

- A potrebno ti je dvaput duže spavanja da bi nadoknadio san.
- B tijelo može da nadoknadi spavanje dubljim snom sljedeće noći.
- C moraš otići u krevet mnogo ranije sljedeće noći da bi nadoknadio izgubljeni san.

6. Da li možeš svojim riječima da ukratko ispričaš o čemu se radi u ovom tekstu?

Tekst 3: "Søvn" - Rettevejledning

Teksttype: Forklarende faktatekst.

Diagrammet viser søvncyklussens forløb og fordelingen mellem de forskellige søvnstadier. Teksten indeholder flere emnespecifikke ord. Teksten kan forstås uden diagrammet, men spørgsmål 3 og 4 kræver, at eleven kan læse diagrammet og drage en konklusion på baggrund af informationen.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Forskere ved, hvorfor mennesker har brug for søvn		X	☐	☐
2	På linjerne	Under drømmesøvnen sover man overfladisk	X		☐	☐
3	På linjerne	Vi drømmer størstedelen af natten		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Det er lettere at blive vækket før drømmesøvnen end efter drømmesøvnen		X	☐	☐
5	På linjerne	Hvis man har sovet for lidt en eller to nætter...				
		A. har man brug for at sove dobbelt så meget den næste nat, for at indhente søvnen.				☐
		B. kan kroppen kompensere for det ved at sove dybere den næste nat.		X		☐
		C. må man gå i seng ekstra tidligt den næste aften, for at indhente den tabte søvn.				☐

Kommentarer:

Genfortælling

Spørgsmål 6 stilles og besvares mundtligt.

6. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning: